

SLOVENSKÁ KOMISIA CHEMICKEJ OLYMPIÁDY

CHEMICKÁ OLYMPIÁDA

56. ročník, školský rok 2019/2020

Kategória D

Okresné kolo

**RIEŠENIE A HODNOTENIE TEORETICKÝCH
A PRAKTICKÝCH ÚLOH**

RIEŠENIE A HODNOTENIE TEORETICKÝCH ÚLOH

Chemická olympiáda – kategória D – 56. ročník – šk. rok 2019/20

Okresné kolo

Jela Nociarová

Riešenie úlohy T1 (14 b)

- a) 2 b $\text{ZnSO}_4 \cdot 7 \text{H}_2\text{O}$, heptahydrát síranu zinočnatého
2 b látka A: ZnS , sulfid zinočnatý
2 b látka B: K_2SO_4 , síran draselný
- b) 4 b $\text{Zn}^{2+} + \text{S}^{2-} \rightarrow \text{ZnS}$
(uznať aj $\text{Zn}^{2+} + \text{SO}_4^{2-} + 2 \text{K}^+ + \text{S}^{2-} \rightarrow \text{ZnS} \downarrow + 2 \text{K}^+ + \text{SO}_4^{2-}$)
- c) 2 b látka A: filtráciou
2 b látka B: kryštalizáciou (napr. odparením vody)

Riešenie úlohy T2 (24 b)

- a) 4 b $\text{Zn} + 2 \text{HCl} \rightarrow \text{ZnCl}_2 + \text{H}_2$
- b) 3 b 1, 3, 4
Za každú nesprávnu možnosť -1 bod, ale nejst' do záporných hodnôt.
- c) 2 b $m(\text{Zn}) = n(\text{Zn}) \cdot M(\text{Zn})$
 $m(\text{Zn}) = 0,01 \text{ mol} \cdot 65,4 \text{ g/mol}$
 $m(\text{Zn}) = 0,65 \text{ g}$
- d) 2 b 0,01 mol vodíka
2 b 0,01 mol chloridu zinočnatého
- e) 2 b Vypočítame hmotnosť roztoku HCl:
 $m(\text{HCl, roztok}) = \rho(\text{HCl, roztok}) \cdot V(\text{HCl, roztok})$
 $m(\text{HCl, roztok}) = 1,025 \text{ g/cm}^3 \cdot 10,0 \text{ cm}^3$
 $m(\text{HCl, roztok}) = 10,25 \text{ g}$
- 2 b Vypočítame hmotnosť HCl:
 $w(\text{HCl}) = m(\text{HCl}) / m(\text{HCl, roztok})$
 $m(\text{HCl}) = w(\text{HCl}) \cdot m(\text{HCl, roztok})$
 $m(\text{HCl}) = 0,10 \cdot 10,25 \text{ g}$
 $m(\text{HCl}) = 1,025 \text{ g}$

2 b Vypočítame molárnu hmotnosť HCl:

$$M(\text{HCl}) = M(\text{H}) + M(\text{Cl})$$

$$M(\text{HCl}) = 1,0 \text{ g/mol} + 35,5 \text{ g/mol}$$

$$M(\text{HCl}) = 36,5 \text{ g/mol}$$

2 b Vypočítame látkové množstvo HCl:

$$n(\text{HCl}) = m(\text{HCl}) / M(\text{HCl})$$

$$n(\text{HCl}) = 1,025 \text{ g} / 36,5 \text{ g/mol}$$

$$n(\text{HCl}) = 0,028 \text{ mol}$$

f) 3 b Vápnik, železo, horčík

Za každú nesprávnu možnosť -1 bod, ale najšť do záporných hodnôt.

Riešenie úlohy T3 (12 b)

a) 4 b $\text{Zn} + \text{Cu}^{2+} \rightarrow \text{Cu} + \text{Zn}^{2+}$

(uznať aj $\text{Zn} + \text{Cu}^{2+} + \text{SO}_4^{2-} \rightarrow \text{Cu} + \text{Zn}^{2+} + \text{SO}_4^{2-}$)

b) 2 b Počas reakcie sa modro sfarbené meďnaté katióny premenili na kovovú meď, ktorá sa vylúčila z roztoku vo forme kovovej vrstvičky na povrchu zinkového pliešku.

c) 2 b 1. 30 protónov, 30 elektrónov.

2 b 2. zinočnatý katión Zn^{2+} .

1 b 3. redukovadlo

1 b 4. biele sfarbenie (prípadne uznať aj odpoveď sú bezfarebné)

Riešenie úlohy T4 (10 b)

a) **Roztok A:**

2 b Vypočítame látkové množstvo $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2$:

$$n(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = c(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) \cdot V(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2)$$

$$n(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 0,050 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3} \cdot 0,1000 \text{ dm}^3$$

$$n(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 0,0050 \text{ mol}$$

2 b Vypočítame hmotnosť $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2$:

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = n(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) \cdot M(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2)$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 0,0050 \text{ mol} \cdot 189,4 \text{ g/mol}$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 0,95 \text{ g}$$

Roztok B:

2 b Vypočítame hmotnosť dusičnanu zinočnatého:

$$w(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) / m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2, \text{ roztok})$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = w(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) \cdot m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2, \text{ roztok})$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 0,05 \cdot 100,0 \text{ g}$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 5,0 \text{ g}$$

b) 2 b Vypočítame, koľko gramov $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2$ majú žiaci k dispozícii:

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = n(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) \cdot M(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2)$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 0,100 \text{ mol} \cdot 189,4 \text{ g/mol}$$

$$m(\text{Zn}(\text{NO}_3)_2) = 18,9 \text{ g}$$

2 b Keďže množstvo $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2$, ktoré majú žiaci k dispozícii, je väčšie, ako množstvo, ktoré im treba na prípravu roztokov, toto množstvo im bude stačiť.

Pri všetkých úlohách pridáme plný počet bodov aj v prípade uvedenia iných správnych odpovedí, resp. iného správneho spôsobu výpočtu.

RIEŠENIE A HODNOTENIE VIRTUÁLNYCH PRAKTICKÝCH ÚLOH
Chemická olympiáda – kategória D – 56. ročník – školský rok 2019/2020
Okresné kolo

Jana Chrappová

Otázky: (20 b)

Riešenie úlohy P1:

- a) *dekantácia* 1 b
- b) *Ak sa látka dobre usádza, je menšie riziko strát produktu pri odlievaní premývacej kvapaliny.* 1 b
- c) *oddeľovací lievik, pipeta, trojnožka, odmerný valec* 2 b
- za každú pomôcku udeliť 0,5 b

Riešenie úlohy P2:

Pri pokuse ste použili 5,5 cm³ 10,0 % roztoku uhličitanu draselného. Vypočítajte hmotnosť uhličitanu draselného a hmotnosť H₂O, ktoré obsahuje uvedené množstvo roztoku, ak viete, že hustota 10,0 % roztoku uhličitanu draselného je 1,090 g·cm⁻³. Výsledok uveďte v gramoch, pri výpočtoch uvažujte, že hustota H₂O je 1,000 g·cm⁻³.

$$m(\text{K}_2\text{CO}_3, \text{ roztok}) = \rho \cdot V$$

$$m(\text{K}_2\text{CO}_3, \text{ roztok}) = 1,090 \text{ g}\cdot\text{cm}^{-3} \cdot 5,5 \text{ cm}^3 = 5,995 \text{ g} \quad 1 \text{ b}$$

$$w(\text{K}_2\text{CO}_3) = \frac{m(\text{K}_2\text{CO}_3)}{m(\text{K}_2\text{CO}_3, \text{ roztok})} \Rightarrow m(\text{K}_2\text{CO}_3) = 0,100 \cdot 5,995 \text{ g} = 0,5995 \text{ g} \quad 2 \text{ b}$$

$$m(\text{H}_2\text{O}) = m(\text{K}_2\text{CO}_3, \text{ roztok}) - m(\text{K}_2\text{CO}_3) = 5,995 - 0,5995 = 5,3955 \text{ g} \quad 2 \text{ b}$$

Riešenie úlohy P3:

- a) $\text{ZnCl}_2 + \text{K}_2\text{CO}_3 \rightarrow \text{ZnCO}_3 + 2 \text{KCl}$ 1 b (za reakciu) + 1 b (za koeficienty)
- b) uhličitan zinočnatý 1 b
- c) K^+ draselný kation 2 b
 Cl^- chloridový anión

- Za každý vzorec a názov iónu udeliť 0,5 b, body sa udeľujú len za uvedené ióny. Ak súťažiaci uvedie aj iné ióny ako napr.. H⁺, príp. H₃O⁺, OH⁻, netreba mu za to body strhávať.

- d) CO_2 , oxid uhličitý **2 b**
- e) Uznať každú vo vode rozpustnú zinočnatú soľ. **2 b**
napr.: $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2$ (dusičnan zinočnatý); $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ (hexahydrát dusičnanu zinočnatého); ZnSO_4 (síran zinočnatý); $\text{ZnSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ (heptahydrát síranu zinočnatého); ZnI_2 (jodid zinočnatý), ZnBr_2 (bromid zinočnatý) ...

Za každý správny vzorec prideliť 0,5 b, za každý správny názov prideliť 0,5 b.
Uznať len správne vzorce a názvy.

Riešenie úlohy P4:

- a) $\text{Cl}^- + \text{AgNO}_3 \rightarrow \text{AgCl} + \text{NO}_3^-$ **1 b**
uznať aj reakciu $\text{KCl} + \text{AgNO}_3 \rightarrow \text{AgCl} + \text{KNO}_3$
- b) chloridový anión **1 b**

Autori: RNDr. Jana Chrappová, PhD. (vedúca autorského kolektívu),

Mgr. Jela Nociarová

Recenzenti: RNDr. Marika Blaškovičová, Mgr. Ing. Miroslava Jurčová

Redakčná úprava: RNDr. Jana Chrappová, PhD.

Slovenská komisia chemickej olympiády

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2020